

handlinger med hinanden om. Det vil jeg nu også gøre her i min afrunding på dagens debat og fremhæve nogle af de hovedsynspunkter, der ligger bag regeringens forslag til, hvordan undersøgelsen bør gennemføres.

I løbet af sommeren kom der oplysninger frem, der rejste spørgsmål om, hvorvidt Politiets Efterretningstjeneste har efterlevet regeringserklæringen fra 1968 om forbud imod registrering af danske statsborgere alene på grundlag af lovlig politisk virksomhed.

Det har hele tiden været min og regeringens holdning, at oplysninger, der rejser en mere principiel tvivl om PET's overholdelse af regeringserklæringen, må undersøges og afklares. Det er også i efterretningstjenestens interesse. Det håber jeg at partierne til højre i salen vil tænke over i den nærmeste tid. Det er også i efterretningstjenestens interesse.

Den nævnte tvivl om foreneligheden med regeringserklæringen vil ikke kunne afklares på en grundig og betryggende måde uden en egentlig undersøgelse af forholdene. Det er baggrunden for, at regeringen den 24. august i år besluttede at fremsætte forslag i den nuværende folketingssamling om en undersøgelseskommission.

Behovet for en sådan undersøgelse er efterfølgende blevet bestyrket med de oplysninger, der er kommet frem om den daværende justitsminister Knud Thestrups dagbogsoptegnelser. Efter dem skulle der være overført dele – måske endda en hel optagelse – af PET's registre og placeret på en ambassade uden for landets grænser. Som bekendt rejser det også spørgsmål om Efterretningstjenestens efterlevelse af regeringserklæringen. Dette være sagt blot for at holde fast i, hvad der er baggrunden for og formålet med lovforslaget.

Baggrunden er de spørgsmål, der er rejst om PET's overholdelse af de regler og retningslinjer, der gælder for efterretningstjenestens virksomhed, og formålet med lovforslaget er at tilvejebringe grundlaget for grundigere og en betryggende undersøgelse med henblik på en afklaring af disse spørgsmål – hverken mere eller mindre.

Det er derfor, at undersøgelsen, som regeringen har foreslået, er en retlig orienteret undersøgelse af PET's virksomhed på det politiske område. Og for at undersøgelsen skal være så grundig som mulig, må der være adgang til at afhøre personer, ligesom der må gives de involverede personer betryggende retsgarantier.

Disse tre forhold – retlig orienteret undersøgelse, afhøringer samt betryggende retsgarantier for de pågældende – gør, at en undersøgelse af den art naturligt sker inden for rammerne af en undersøgelseskommission, der ledes af en jurist.

I lyset af den overordnede ramme for undersøgelsen vil jeg gerne kommentere nogle af de ideer og forslag, der har været fremme i debatten og også her i salen i dag.

Et hovedpunkt i debatten har været spørgsmålet om en historisk undersøgelse, som flere har tilkendegivet sympati for. Lad mig om det sige, at historiske undersøgelser om spændende perioder naturligvis altid har noget tiltalende ved sig, og at jeg på sin vis godt forstår interessen for en historisk orienteret undersøgelse.

Man må blot gøre sig klart, at sigtet i så fald bliver et ganske andet end det, der har udløst interessen for en undersøgelse af PET. Det er der flere grunde til. For det første er historikere ikke de rigtige til at foretage en retlig orienteret undersøgelse. Vi kan jo ikke bede historikere vurdere, om PET har overholdt gældende regler og retningslinjer. Det er en opgave, hvor jurister nødvendigvis må deltage. Det tror jeg alle er enige i.

For det andet tror jeg, at en tilbundsgående undersøgelse vil forudsætte, at man ikke blot skal basere sig på skriftligt materiale, men at det også er nødvendigt med adgang til at udspørge relevante personer, hvis ønsket er at nå til en forståelse af de forhold, der gjorde sig gældende i den anden historisk tid.

Skal der være adgang til at udspørge relevante personer ved en rent historisk orienteret undersøgelse, rejse vanskelige spørgsmål om de adspurgte personers retsstilling, vil det ikke blive nogen let opgave at tilrettelægge en sådan undersøgelse på en retssikkerhedsmæssig betryggende måde. Det er afgørende for regeringen, at det fundament er på plads.

Jeg er opmærksom på, at historikerne i Norge havde samtaler med relevante personer. Disse samtaler foregik imidlertid på frivillig basis, og med de erfaringer, vi har i Danmark med personfokusering, og som vi har haft med bagudrettede undersøgelser her i landet, ja, så er det vel et spørgsmål, om man uden videre kan lade sig udspørge i sådan en formløs model.

Selv om en historikerundersøgelse ikke vil kunne foretage retlige vurderinger, endsiges udtale sig om enkeltpersoners ansvar, vil det jo